

NOVICE S PODROČJA DELA GEODETSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

Tomaž Petek

Spoštovane bralke in bralci Geodetskega vestnika. V naslednjih vrsticah je povzetih nekaj dejavnosti, ki so potekale na področju delovanja državne geodetske službe od izida pretekle številke pa do dne, ko smo oddajali prispevke za številko, ki jo držite v rokah.

SLOVENSKI DAN INSPIRE

V ponedeljek, 21. septembra 2015, je v okviru projekta *Posodobitev prostorske podatkovne infrastrukture za zmanjšanje tveganj in posledic poplav* in organizaciji Geodetske uprave RS potekala prva slovenska konferenca INSPIRE z mednarodno udeležbo predavateljev. Osrednja tema so bile omrežne storitve, predavatelji pa so predstavili primere dobre prakse iz različnih evropskih držav in že uresničene slovenske projekte, pri čemer se je pokazala zavidljiva raven izvajanja direktive INSPIRE. Udeležence je pozdravila državna sekretarka na ministrstvu za okolje in prostor mag. Tanja Bogataj. V uvodnem nagovoru je poudarila pomen enostavno dostopnih in kakovostnih prostorskih podatkov za zagotavljanje trajnostnega razvoja ter učinkovitega upravljanja prostora in okolja.

Na konferenci se je zbralo več kot 70 udeležencev iz javnega in zasebnega sektorja, ki so poleg koristnih predavanj izkoristili čas za medsebojno spoznavanje in prenos izkušenj pri izvajanju direktive INSPIRE. Vsa predavanja v obliki PPT-predstavitev so zbrana na *spletni strani* projekta, kjer je na ogled tudi nekaj zanimivih fotografij. Udeleženci so se razšli s sporočilom, da si takšnih srečanj želijo tudi v prihodnje, in upanjem, da bo Slovenski dan INSPIRE postal tradicionalen.

GURS JE SEPTEMBRA OBJAVIL POROČILO O TRGU NEPREMIČNIN V SLOVENIJI ZA PRVO POLLETJE 2015

V prvem polletju letošnjega leta smo na slovenskem nepremičninskem trgu evidentirali približno 13.300 sklenjenih kupoprodajnih poslov z nepremičninami. Njihova vrednost je znašala okrog 720 milijonov evrov. V primerjavi z drugim polletjem 2014 je bilo število sklenjenih poslov manjše za tri odstotke, njihova vrednost pa se je nominalno znižala za dobrih enajst odstotkov. Ne glede na to je še vedno prisoten trend naraščanja števila sklenjenih poslov, ki se je vzpostavil po višku krize v prvem polletju 2009, ko je nepremičninski trg dosegel dno, in je posledica postopnega oživljanja trga. Hkrati se je nadaljeval

trend padanja realne vrednosti sklenjenih poslov, ki je predvsem posledica padanja cen nepremičnin. Umiritev prometa v prvi polovici letošnjega leta je logična posledica največje oživitve trga stanovanjskih in poslovnih nepremičnin po letu 2010, ki smo ji bili priča lani. Po končnih podatkih za leto 2014 se je v primerjavi z drugim polletjem 2013 v drugem polletju 2014 število prodaj stanovanjskih nepremičnin povečalo za 29 odstotkov, poslovnih nepremičnin pa za 38 odstotkov.

GENERALNA SKUPŠČINA EUROGEOGRAPHICSA

Od 5. do 7. oktobra 2015 je bila v Beogradu organizirana redna letna skupščina združenja evropskih, geodetskih, kartografskih in katastrskih uprav, ki deluje pod imenom Eurogeographics. Generalne skupščine se je udeležilo 140 gostov iz 46 držav. V uvodnem delu konference je predstavnik belgijske vlade Frank Leyman predstavil nekaj primerov povezovanja aktivnosti eUprave z uporabo prostorskih podatkov. V predavanju je poudaril pomen kakovostnih in predvsem enostavno dostopnih prostorskih podatkov v procesih, ki jih državna uprava izvaja za državljane in na drugih področjih življenja. Povezavo med projektom ELF in njegov prispevek k programom eUprave na evropski ravni je predstavil predstavnik Nemčije Hansjoerg Kutterer, ki je svojo predstavitev povezal s primeri dobre prakse iz nemških zveznih dežel.

Sledile so predstavitve o uporabi odprtih podatkov na primeru Danske in povezavi prostorskih podatkov s statističnimi podatki in vzpostavljanjem infrastrukture za prostorske podatke, kot sta to storili Srbija in Estonija. V popoldanskem delu zasedanja je bila organizirana vrsta okroglih miz, na katerih so sodelovali prisotni generalni direktorji in obravnavali naslednje aktualne teme:

- razvoj skupne vizije za nadaljevanje projekta ELF;
- kakšni izzivi so pred državnimi geodetskimi službami in kako se bomo odzvali na njihovo spremenjeno vlogo v prihodnje;
- kako se bodo državne geodetske službe odzvale na nove možnosti za pridobivanje prostorskih podatkov.

Naslednji dan konference je bila najprej organizirana sekcija, namenjena regionalnemu sodelovanju, v okviru katere so bili predstavljeni primeri sodelovanja med geodetskimi in katastrskimi upravami z zahodnega Balkana in iz nordijskih držav. Slednje so pripravile strategijo skupnega sodelovanja, ki vsebuje šest skupnih strateških ciljev, in sicer: zadovoljevati potrebe skupnosti, vloga geodetskih služb v prihodnje, zagotavljati storitve in podatke za prihodnost, postati učinkovita organizacija, skrbeti za jasne kompetence in sodelovanje na mednarodnem področju. Poleg strategije so za vsakega od navedenih ciljev vzpostavili delovne skupine in program dela zanje.

Sodelovanje na območju držav zahodnega Balkana je predstavil Lorenc Cala, direktor albanskega državnega organa za geoprostorske informacije ASIG, ki usklajuje vzpostavljanje infrastrukture za prostorske podatke v Albaniji in je bil ustanovljen leta 2013 na podlagi zakona iz leta 2012. Govornik je opisal izkušnje in koristi, ki jih imajo sodelujoče agencije od projekta IMPULS, s katerim naj bi zagotovili usklajen in harmoniziran pristop k vzpostavljanju infrastrukture za prostorske informacije v regiji. V okviru te sekcije so države zahodnega Balkana tudi formalno predale podatke Eurogeographicsu za potrebe izvajanja skupnih projektov in zagotavljanja izdelkov na ravni združenja.

V drugem delu zasedanja je predstavnik evropske agencije za okolje EEA Stefan Jensen predstavil prizadevanja agencije na področju zagotavljanja temeljnih podatkovnih nizov v okviru programa Copernicus

in projekta CORDA (angl. *core reference data access*). V dinamični razpravi, ki je sledila predstavitvi, so bila postavljena številna vprašanja, povezana z zagotavljanjem izvornih podatkov iz držav članic in njihovo uporabo na vseevropski ravni v primerjavi z zagotavljanjem novih zbirk podatkov na ravni EEA. Prevladalo je mnenje, da morajo osnovna načela INSPIRE še vedno ostati edini cilj zagotavljanja prostorskih podatkov na ravni EU, vendar je treba razumeti, da je treba v obdobju do leta 2021 nekatere vsebine še vedno zagotavljati po načelu od zgoraj navzdol, sicer bi se lahko zgodilo, da ne bi imeli na voljo vseh ustreznih vsebin.

Popoldne je bil izveden še formalni del generalne skupščine združenja Eurogeographics. Obravnavano je bilo poročilo upravnega odbora združenja o aktivnostih v letu 2015 ter predstavljen program del za leto 2015 in finančni načrt združenja. Vsi navedeni dokumenti so bili sprejeti na koncu zasedanja, ko je bilo opravljeno tudi glasovanje o novih članih upravnega odbora. Na volitvah novih članov upravnega odbora sta bila izvoljena predstavnika Avstrije (Werner Hoffman) in Rusije (Igor Vasilijev). Naslednja generalna skupščina EuroGeographicsa bo v Budimpešti od 2. do 4. oktobra 2016.

Zadnji dan srečanja je bilo izvedeno drugo plenarno zasedanje odbora strokovnjakov Združenih narodov za globalno upravljanje prostorskih informacij (UN-GGIM) za Evropo. Predstavljeni so bili rezultati po prvem letu delovanja regionalnega odbora UN-GGIM Evropa. Irena Vojačkova je v uvodnem nagovoru udeležencem predstavila aktivnosti, ki se izvajajo v okviru Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP), ter kako geografski podatki prispevajo k učinkovitemu upravljanju nalog razvojnega programa OZN in obvladovanju posledic naravnih nesreč.

Predstavniki nevladne organizacije Flowminder Linus Bengtsson je v vabljenem predavanju orisal delovanje organizacije, ki se ukvarja s podatki o zdravstvenem stanju prebivalstva (www.flowminder.org). Pri obravnavanju in analiziranju podatkov o zdravstvenem stanju prebivalcev in stanju nalezljivih bolezni po svetu uporabljajo podatke o prebivalstvu, podatke mobilnih operaterjev in geografske podatke ter podatke, pridobljene iz tako imenovanega »crowdsoucinga«. Nekaj primerov je dostopnih na spletni strani www.worldpop.org.

Sledila je predstavitev vloge in pomena geoprostorskih podatkov pri doseganju 17 ciljev vzdržnega razvoja, ki jih je sprejela generalna skupščina OZN na zasedanju septembra 2015. Veliko pozornosti je bilo namenjene tudi uporabi podatkov o prostoru in okolju pri izdelavi in spremljanju kazalnikov za doseganje ciljev vzdržnega in trajnostnega razvoja. Predstavljen je bil dopolnjen dokument z naslovom *UN GGIM Vision document*, v katerem so zbrane strateške usmeritve delovanja skupine in je dostopen na spletu (www.unggim.org). Naslednje plenarno zasedanje UN-GGIM Evropa bo 5. oktobra, in sicer prav tako v Budimpešti.

SKLEPNA KONFERENCA PROJEKTA REGISTRACIJE NEPREMIČNIN V MAKEDONIJI

Dne 3. 11. 2015 je bila v Skopju organizirana sklepna konferenca v okviru projekta Registracija nepremičnin v katastru nepremičnin Republike Makedonije, ki ga je v zadnjih desetih letih z dvema posojiloma v skupni vrednosti 21 milijonov evrov financirala Svetovna banka. Na povabilo generalnega direktorja makedonske agencije za kataster nepremičnin sta se v imenu slovenske geodetske uprave dogodka udeležila Anton Kupic in Tomaž Petek.

Na konferenci so bili predstavljeni rezultati posameznih sklopov projekta, ki jih je v preteklih letih uresničila agencija za kataster nepremičnin Makedonije. Projektne aktivnosti so bile usmerjene v naslednje naloge:

1. vzpostavitev katastra nepremičnin za celotno ozemlje Republike Makedonije;
2. racionalizacijo procesov in postopkov registracije nepremičnin ter uvajanje avtomatizacije in informacijske tehnologije;
3. izboljšanje institucionalne zmogljivosti in usposobljenosti človeških virov agencije za kataster nepremičnin za uresničitev strateških ciljev agencije;
4. razvoj učinkovitega sistema za upravljanje prostora in nepremičnin ter izvajanja politike upravljanja za učinkovito delovanje trga nepremičnin.

S projektom so zagotovili 100-odstotno pokritost države s katastrom nepremičnin, v katerem je sedaj registriranih 4,1 milijona zemljiških parcel in 748.167 zgrajenih objektov. Vzpostavljena je bila tudi mreža stalnih GNSS-postaj, sestavljena iz aktivnega in pasivnega dela, kakor tudi višinska in gravimetrična mreža visoke natančnosti. Z novo programsko in računalniško opremo so avtomatizirali postopke registracije nepremičnin, tako da je mogoče na primer neko dejanje v pravnem prometu izvesti v enem dnevu, pred desetimi leti pa so bili zanj potrebni trije meseci. V obdobju 2005–2015 so povečali obseg izvedenih sprememb in transakciji za 94 %. Število vpisanih hipotek se je povečalo za 188 %. Tako so za 87,12 % ozemlja Republike Makedonije vzpostavljeni katastrski načrti v digitalni obliki, ki se tudi vzdržujejo popolnoma digitalno. V novem registru trga nepremičnin je evidentiranih 4007 pravnih poslov z doseženo ceno nepremičnine. Med izvajanjem projekta so s pomočjo tujih svetovalcev izdelali tudi 32 strateških študiji in drugih ključnih dokumentov. Agencija za kataster nepremičnin se sedaj samofinancira v višini 64,7 %, merjenje zadovoljstva strank pa je pokazalo oceno 3,94 na lestvici 5 točk.

Neposredni uporabniki rezultatov projekta so državljani Republike Makedonije, predvsem lastniki nepremičnin, investitorji, nepremičninski posredniki, banke, notarji in organi javne uprave, ki lahko odslej v realnem času izvajajo promet in upravljanje nepremičnin na območju Republike Makedonije. Podrobnejši rezultati, doseženi v projektu, so na voljo v zaključnem poročilu na spletni stran agencije za kataster nepremičnin (<http://www.katastar.gov.mk/en/Brosura.pdf>).

ODPRTJE RAZSTAVE MAPS FOR EUROPE

Združenje evropskih geodetskih, kartografskih in katastrskih uprav EuroGeographics je v sodelovanju z Eurostatom, statističnim uradom Evropske komisije, in pod pokroviteljstvom evropske komisarke Marianne Thyssen v torek zvečer v avli palače Berlaimont na sedežu Evropske komisije v Bruslju odprlo razstavo z naslovom Maps for Europe.

Razstavní prostor na sedežu Evropske komisije. (Foto: EG)

Na dogodku sta govorila Eurostatov direktor in predsednica združenja EuroGeographics. Oba govornika sta poudarila pomen geografskih informacij za učinkovito delovanje organov Evropske unije in vseh njenih članic. Podprla sta rezultate projekta z naslovom Evropski lokacijski okvir (ELF), ki na vseevropski ravni zagotavlja omrežne storitve za uradne in standardizirane geografske podatke z računalništvom v oblaku.

Na razstavi so predstavljeni dosednji rezultati evropskega projekta ELF, ki kažejo, kako lahko kakovostni in enostavno dostopni podatki o prostoru in zemljiščih prispevajo k delu Evropske komisije na področjih zaščite pred poplavami in drugimi naravnimi nesrečami, k inteligentnemu upravljanju prometa ter h krepitvi gospodarske rasti. Seveda pa to niso edina področja, na katerih je treba zagotavljati vzdrževane in usklajene geoprostorske informacije, enako velja za številne druge evropske pobude. Razstava bo v naslednjih dveh tednih prispevala k boljšemu razumevanju in uporabi geoprostorskih podatkov med obiskovalci sedeža Evropske komisije v Bruslju.

Tomaz Petek

Geodetska uprava RS

Zemljemerska ulica 12, SI-1000 Ljubljana

e-naslov: tomaz.petek@gov.si